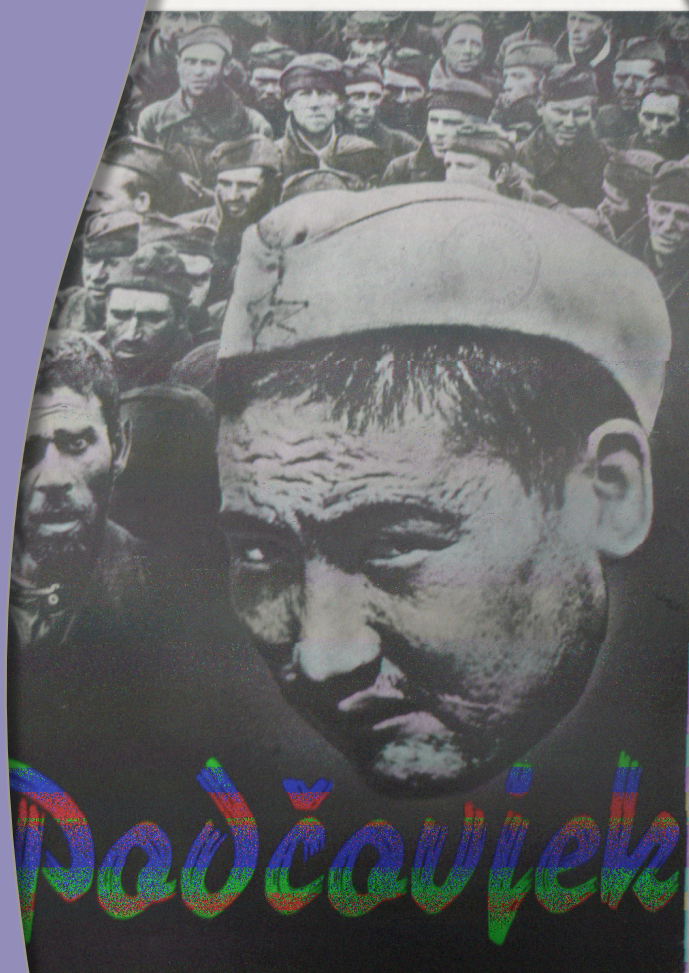

Nenad Perošević
Miloš Vukanović

Propaganda med drugo svetovno vojno

Ključno vprašanje

Kako uspešno je propaganda na območju Jugoslavije izpolnjevala svoje cilje med drugo svetovno vojno?

Tema

Tema delavnice so propagandni plakati različnih frakcij v Jugoslaviji med drugo svetovno vojno. Delavnica se ukvarja samo s plakati frakcij, ki so delovale na ozemlju Jugoslavije med drugo svetovno vojno. Plakati in letaki so odlični prikaz tedanjih političnih in ideoloških prepričanij ter ciljev različnih frakcij. S propagando frakcije promovirajo svoja prepričanja, ki veljajo za nedotakljiva. Nekatera sporočila s plakatov se uporabljajo še danes.

Glavni cilj

Učenci pridobijo znanje o delovanju propagandnih frakcij na ozemlju Jugoslavije med drugo svetovno vojno.

Učni cilji

- Učenci pridobijo znanje o delovanju propagandnih frakcij na ozemlju Jugoslavije med drugo svetovno vojno.
- Učenci pridobijo osnovno znanje o propagandi.
- Učenci primerjajo razlike in podobnosti med sporočili in simboli različnih frakcij, različnih usmeritev.

UVOD

Propaganda in politični plakat

Propaganda predstavlja vpliv na človeško zavest in čustva, njen cilj je, da se s posebno vrsto komunikacije predstavijo stališča posameznikov, skupin ali narodov. S propagando se želi pri ljudeh ali izbrani skupini prebuditi razum in čustva ter tako pridobiti njihovo podporo, ne samo za kratek čas, ampak za daljše obdobje. Zato morajo biti propagandna sporočila močna, zapomnljiva, taka, ki se usedejo v zavest ljudi.

Propagando lahko opredelimo tudi kot poskus vpliva na večjo množico ljudi z namenom, da bi množica spremenila oz. obdržala svoja prepričanja in stališča. Eden od vidikov propagande so tudi plakati.

Sodobni politični plakati so nastali med prvo svetovno vojno. Odigrali so pomembno vlogo v komuniciranju države z ljudmi. Prvi plakati so spodbujali domoljubje in moralne vrednote. Vsa sporočila so bila napisana z debelimi in velikimi črkami, da so jih ljudje takoj opazili. Slike so bile udarne, zapomnljive in živih barv, da bi pustile kar se da močan vtis.

Politični plakati so imeli naslednjo nalogo: razkrinkati sovražnika (notranjega ali zunanjega), poučiti narod o nevarnosti sovražnikov, spodbujati odpor ljudi do sovražnika, pokazati ljudem njihove državljanske dolžnosti.

Plakate so uporabljali tudi kot sporočila, ki so jih želeli prenesti ljudem, na katere se drugače ni dalo vplivati. V Jugoslaviji je bilo tedaj veliko nepismenega in polpismenega prebivalstva. Nanj so oblasti lažje vplivale z plakati, ki so bili med njimi in državo edino sredstvo komunikacije.

Pomemben element plakata, ki ga ostali tipi propagande niso imeli, je dolgotrajna izpostavljenost na velikem delu ozemlja.

Posebno pozornost so namenili samemu mestu izobešanja plakatov. Najpogosteje so plakate izobešali na obrtniške, trgovinske, gostinske zgradbe, pa tudi na zgradbe državne uprave, na kavarne, kina, hotele in knjižnice.

Potek dela

Učitelj uro začne z vprašanji za ogrevanje, in sicer z naslednjimi vprašanji:

- Kaj mislite, da je propaganda?
- Katere oblike propagande poznamo danes?
- Kakšne so bile prve oblike propagande?

Po ogrevalnih vprašanjih učenci preberejo uvod.

Aktivnost 1

Učitelj učence razdeli v štiri skupine. Učitelj ima pet tipov plakatov (pronemški, protikomunistični, protizavezniški, protipartizanski, propartizanski), vendar učencem ne pokaže, kateremu tipu pripada kateri plakat. Učitelj plakate premeša in vsaki skupini da na voljo, da izbere pet plakatov. Vsak plakat ima tudi kratko pojasnilo. Učitelj lahko sam izbere, ali bo učencem dal na voljo tudi pojasnilo. Učitelj učencem dodeli vprašanja, ki jim bodo pomagala pri analizi plakata.

- Kakšno je sporočilo plakata?
- Katere simbole opazite (če sploh so) na plakatu?
- Kakšna čustva vzbuja plakat?
- Kateri frakciji/usmeritvi pripada plakat?

Medtem ko učenci analizirajo plakate, učitelj na šolsko tablo nariše spodnjo tabelo.

Pronemški	Protikomunistični	Protizavezniški	Protipartizanski	Propartizanski

Po analiziranju plakatov v skupini vsaka skupina predstavi kratko pojasnilo za vsak dodeljeni plakat. Na koncu vsak plakat nalepijo v del tabele, za katerega mislijo, da mu pripada.

Ob koncu prve aktivnosti učitelj organizira diskusijo o podobnostih in razlikah v sporočilih in simbolih vsakega tipa plakatov.

Aktivnost 2

Vsaka skupina naj nariše svoj protizavezniški plakat s sporočili in simboli, za katere mislijo, da so najpomembnejši za tak tip plakata. Vsaka skupina naj svoje delo predstavi tako, da pojasni sporočila in simbole, ki so jih uporabili v svoji sliki.

Učitelj delavnico sklene z diskusijo in primerjavo propagande nekoč (med drugo svetovno vojno) in danes.

45
minut

Pronemški plakat iz Srbije
 22. 6. 1941, obletnica evropske borbe za svobodu
 Evropa zopet brani svojo kulturo pred invazijo z
 Vzhoda
Arhiva zemaljskog muzeja, Sarajevo

Pronemški plakat iz Hrvške
 Zaščita za Hrvško je samo ena in edina
 NA STRANI NEMČIJE
*Katalog izlozbe Svjedoci dubrovske povijesti 1918-1995,
 Dubrovnik, 2010*

Pronemški plakat iz Hrvške
 BOLJŠEVIZEM bi bil prav tako konec za nas
 Hrvate
 Tega nas lahko reši le Nemčija in povezan boj
*Katalog izlozbe Svjedoci dubrovske povijesti 1918-1995,
 Dubrovnik, 2010*

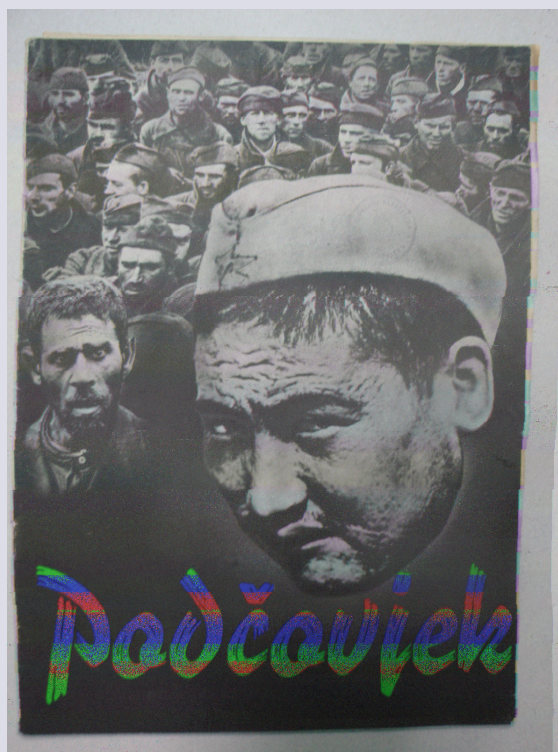

Pronemški plakat iz Srbije
 Nemčija je edini zanesljivi branik pred
 boljševizmom
*Kosta Nikolić, Nemački ratni plakat u Srbiji 1941-1944, Nova
 Pazova, Bonart, 2000, str. 74*

Protikomunistični plakat iz Srbije
Vse čez tvoje rame, Srb
Prijateljsko srečanje dveh Srbožerov

Kosta Nikolić, Nemački ratni plakat u Srbiji 1941-1944, Nova Pazova, Bonart, 2000, str. 74

Protikomunistični plakat iz Hrvške
Podčlovek (komunist azijskega porekla)

Narodni muzej Crne Gore, Arhiv, Zbirka dokumenata NOB-a

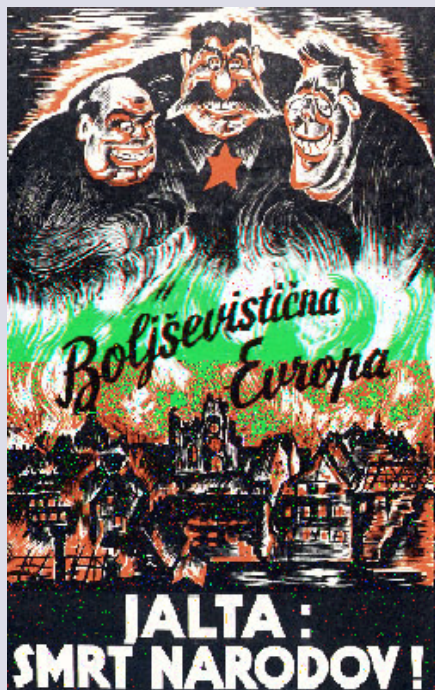
Protikomunistični plakat iz Hrvške
Kaj ti je ljubše:
Mirno delo ali boljševiško nasilje?

Katalog izlozbe Svjedoci dubrovacke povijesti 1918-1995, Dubrovnik, 2010

Protikomunistični plakat iz Slovenije
Banditi (partizani) utirajo pot boljševizmu.
Pobegnite od teh podljudi!

<https://sites.google.com/site/mycollectionofposters/propaganda/world-war-ii/slovenia> (27.05.2013. 15:38)

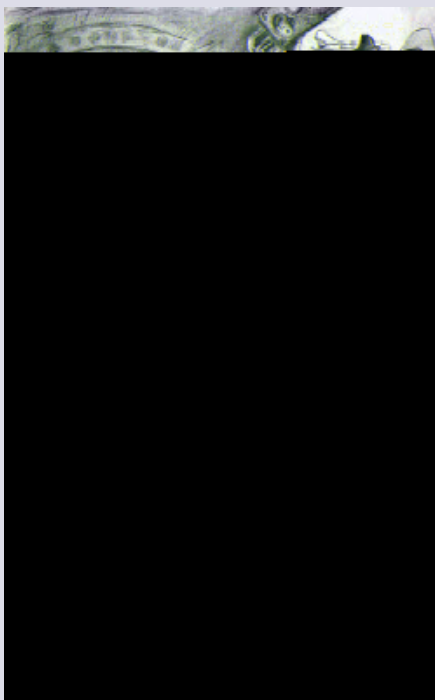
Protizavezniški plakat iz Slovenije
Boljševiška Evropa
JALTA, SMRT NARODOV

<https://lh3.googleusercontent.com/-u2jrF3AAwCM/T2DSVWRVpCI/AAAAAABM3g/KiPRy2hpXUc/s1600/D21.jpg>
(27.05.2013. 18:10)

Protizavezniški plakat iz Srbije
Anglosasi so tudi drugič izdali Srbe

<https://lh6.googleusercontent.com/-jIno60PMdbQ/T2DSQo87eNI/AAAAAABM2g/mRP8lo3vaxk/s1600/D10.jpg>
(27.05.2013. 18:10)

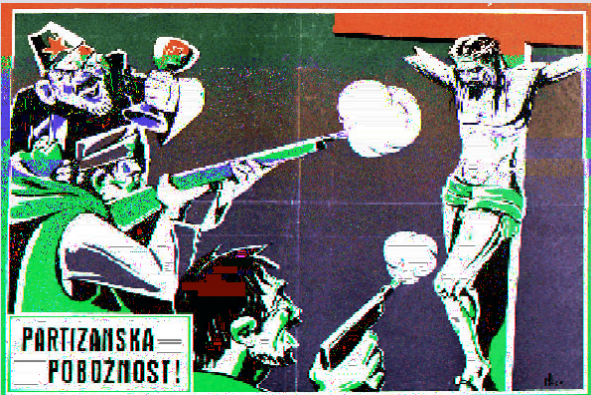
Protizavezniški plakat iz Slovenije
ZDA blagoslavlja Evropo

<https://lh4.googleusercontent.com/-J3Vq7DLPmt4/T2DSTTPuEhI/AAAAAABM24/tSmDxqANV6o/s1600/D15.jpg>
(27.05.2013. 17:49)

Protizavezniški plakat iz Srbije
ZAKAJ?

Kosta Nikolić, Nemački ratni plakat u Srbiji 1941-1944, Nova Pazova, Bonart, 2000, str. 37

Protipartizanski plakat iz Slovenije
Partizanska pobožnost

<https://lh3.googleusercontent.com/-u2jrF3AAwCM/T2DSVWRVpCI/AAAAAAAAABM3g/KiPRy2hpXUc/s1600/D21.jpg>
(27.05.2013. 18:10)

Protipartizanski plakat iz Slovenije
Vaša vera je v nevarnosti

<https://lh6.googleusercontent.com/-jIno60PMdbQ/T2DSQo87eNI/AAAAAAAAABM2g/mRP8lo3vaxk/s1600/D10.jpg>
(27.05.2013. 18:10)

Protipartizanski plakat iz Srbije
OSVODOBITELJ? NE, NIKOLI ...

Arhiva zemaljskog muzeja, Sarajevo

Protipartizanski plakat iz Srbije
Srbija je na protikomunistični fronti

Kosta Nikolić, Nemački ratni plakat u Srbiji 1941-1944, Nova Pazova, Bonart, 2000, str. 37

Propartizanski plakat iz Slovenije
Za poslednji udarec VSI!

<https://lh6.googleusercontent.com/-W6bqxTRshcY/T2DScDpt2wI/AAAAAABM5k/Eu6PC45Kgy0/s1600/P13.jpg>
(27.05.2013 18:20)

Propartizanski plakat iz Hrvaške
Vsi v boj za svobodo HRVAŠKE!

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Partizanski_plakat.jpg
(27.05.2013 18:20)

Propartizanski plakat iz Slovenije
Vsi zgrabimo orožje!

<https://lh4.googleusercontent.com/-BSFkwTEVYfo/T2DSggsZrkl/AAAAAABM7A/x9uG92fhJK4/s1600/mmsblog0001702jk0.jpg> (27.05.2013 19:40)

Propartizanski plakat iz Slovenije
Rdeča Armada je dobrodošla na naših tleh!

<https://lh6.googleusercontent.com/-GHseRG121Ps/T2DSezi6i0I/AAAAAABM6I/rmoXufg5NiW/s1600/P20.jpg>
(27.05.2013 19:40)